

П. В. Феськов

магістрант

Науковий керівник: д.ф.н., проф. О. С. Чирков

Принципи та способи творення комічних образів і ситуацій (на матеріалі «Дванадцятої ночі» В. Шекспіра)

*Краще сміятися, ніж плакати,
особливо, якщо і те, і інше даремне.
(Е. М. Ремарк)*

Великий письменник сказав "Весь світ театр, а люди в нім актори". Все людське життя можна співставити з театральним дійством, а в свою чергу, театру притаманні два великі види драми: трагедія і комедія. Таким чином для кожного з нас ці два жанри є природними і близькими.

У комедії з допомогою засобів гумору та сатири розвінчуються негативні суспільні та побутові явища, розкривається смішне в навколишній дійсності чи людині. Драматичний конфлікт в ній – це боротьба, що викликає сміх, викликаючи у нас при цьому негативне ставлення до прагнень, пристрастей діючих осіб або до прийомів їх боротьби.

Комедія зародилася у Стародавній Греції. Її засновником як жанру вважається Арістофан (445-385 рр. до н.е.) – автор понад 40 п'єс, 11 з яких дійшли до нас повністю. Комедії Арістофана відрізняються сміливістю фантазії, гумором, нещадним викриттям сучасного йому афінського суспільства: "золотої молоді", аристократів, демагогів, політичної ситуації притаманної його часу [4].

Традиційно розрізняють комедію ситуацій і комедію характерів. Джерелом комічного в першій виступають несподівані сюжетні ситуації, збіги обставин ("Комедія помилок" В. Шекспіра, "Благочестива Марта" Т. де Моліни та ін.). Провідною ознакою другої є насамперед гіпертрофія рис героя, розкриття психології характеру ("Тартюф" Мольєра, "Ревізор" М. Гоголя). Втім, справжні шедеври комедійного поєднують у собі риси й комедії ситуацій і комедії характерів. Особливо ця тенденція помітна з середини ХІХ століття [3].

В історії світової літератури є чимало блискучих комедій, написаних у різні часи представниками різних народів. У ХVІ—ХVІІ століттях комедія домінувала в іспанській літературі. Автору "Дон Кіхота" М. де Сервантесу належить крутійська комедія "Педро де Урделамас". Великою популярністю користувалися комедії Л. де Веги та Кальдерона де ла Барки.

Вершиною комедійних здобутків епохи Відродження стали твори англійського драматурга В. Шекспіра. Уже ранні його комедії ("Комедія помилок", "Приборкання непокірної") будуються як любовні історії романтичного характеру

з пригодами, переодяганням, непорозуміннями, смішною плутаниною. Ці риси посилюються в наступних його творах ("Сон літньої ночі", "Багато галасу з нічого", "Дванадцята ніч", "Кінець — справі вінець" тощо) [5].

Яскравим прикладом класичної комедії є "Дванадцята ніч" Шекспіра. Вона досліджувалась багатьма літературознавцями, серед числа яких: О. Анікст, А. Г. Горнфельд, М. М. Махуд, Г. В. Найт та ін.

Комедії Шекспіра майже вільні від сатиричних елементів. Смішне в них не пов'язане з висміюванням недоліків окремих людей або всього суспільства. Тут воно є результатом жартів чи наслідком цікавих випадковостей, збігів або непорозумінь. Це особливо тонко проявляється в "Дванадцятій ночі" [2].

О. Анікст коментує реакцію глядача на події "Дванадцятої ночі": "Він завчасно захоплюється комічністю ситуацій в які потрапляє Віола перевдягнута в чоловіче плаття", тим самим показуючи класичність комедії. Як стверджує літературознавець, у Шекспіра "глядач – довірена особа" [1: 51].

"Дванадцята ніч" залишається однією з найбільш життєрадісних, оптимістичних комедій Шекспіра. Створюючи її в початковому вигляді, Шекспір і не підозрював ні про яке "прощання з веселістю". Лише потім виявилось, що він ніколи вже більше не зміг написати ні однієї такої веселої та чарівної комедії, як ця.

Отже, підсумовуючи, можемо сказати, що шекспірівська комедія є зразком високої класичної комедії. Саме "Дванадцята ніч" Шекспіра є важливим твором для визначення комічності у творах великого автора. Саме в ній ми можемо спостерігати класичні прийоми романтичних комедій Шекспіра.

Література

1. А. А. Анікст. Шекспир. Ремесло драматурга. М.: Сов. писатель, 1974. – 605 с. [Електронний ресурс] / А. А. Анікст. – Режим доступу: <http://www.w-shakespeare.ru> (дата звернення: 15.01. 13)
2. Гражданская З. Т. "От Шекспира до Шоу"; английские писатели XVI-XX вв. Москва, Просвещение, 1992 г.
3. [Енциклопедія «Кругосвет»](http://www.krugosvet.ru). Універсальна науково-популярна онлайн-енциклопедія, 1997-2013. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.krugosvet.ru>
4. Літературознавчий словник-довідник, Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. — К.: ВЦ «Академія», 1997. — с. 366—367.
5. Шаповалова М. С. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Львів: "Вища школа", 1982. – 440с.

